

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

תוכן

- א. למה חוזרין וממשכנין שלא תהא שביעית משמטתו ולא יעשה מטלטלין אצל בניו 1
- ב. אבל אתה נכנס לביתו של ערב..... 3
- ג. אבל אתה נכנס לשכר כתף לשכר חמר לשכר פונדק לשכר דיוקנאות יכול אפילו זקפן עליו במלוה תלמוד לומר משאת מאומה..... 3
- ד. אלמנה בין שהיא ענייה בין שהיא עשירה אין ממשכנין אותה שנאמר ולא תחבל בגד אלמנה..... 4
- ה. ולא ירבה לו נשים ... אפילו אחת והיא מסירה את לבו הרי זה לא ישאנה ... ולא ירבה לו נשים אפילו כאביגיל..... 5
- ו. החובל את הריחים עובר משום לא תעשה וחייב משום שני כלים שנאמר לא יחבל ריחים ורכב..... 5
- ז. ולא ריחים ורכב בלבד אמרו אלא כל דבר שעושין בו אוכל נפש שנאמר כי נפש הוא חבל 6
- ח. חבל ריחים לוקה אחת ורכב לוקה אחת ריחים ורכב לוקה שתיים..... 7
- ט. אבל נא לוקה שתיים ... נא ומבושל לוקה שלש משום נא ומשום מבושל ומשום לא תאכלנו כי אם עלי אש ... אין לוקין על לאו שבכללות..... 7

דף קטו.

א. למה חוזרין וממשכנין שלא תהא שביעית משמטתו ולא יעשה מטלטלין אצל בניו

כבר התבאר לעיל דף קד. המלוה את חבירו¹ ולא משכנו בשעת הלואה ורוצה למשכנו לאחר ההלואה, אפילו הגיע זמן הפרעון ולא פרעו, אסור² לו לקחת משכונן בעצמו שלא מדעת הלוחה בין אם הוא עני ובין אם הוא עשיר³,

¹ שו"ע ונו"כ צו ו

² ואם עשה כן מה שעשה עשוי ויחזיר את המשכונן בזמן הפרעון (רמ"א סי' צו סעי' יב) אא"כ יש בדברים שמשכנן מצות עשה דהשבת העבוט (עיין פרטי דינים אלו מ"ע קצט ועיין ל"ת רמ)

³ נתיב החסד שם ס"ק יב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ועל זה הזהירה התורה (דברים כד פסוק י) כי תִּשָּׂה בְרַעְדָּךָ מִשָּׂאת מְאוּמָה
לֹא תָבֵא אֶל בֵּיתוֹ לְעֵבֶט עֵבֶטוֹ.

אפילו להרבות⁴ עליו בדברים לשכנעו עד שיתן הלוח בעצמו את המשכון
גם כן אסור⁵ אלא כיצד יעשה יעמוד בחוץ והלה מוציא לו את המשכון
שנאמר (שם פסוק יא) בַּחוּץ תַּעֲמֹד וְהָאִישׁ אֲשֶׁר אֶתָּה נֹשֶׂה בוֹ יוֹצִיא אֶלְיָךְ
אֶת הָעֵבֶט הַחוּצָה. ואם אינו רוצה ילך לבי"ד⁶ ויבקש מהם שיקחו משכון
מהלוח כדי שיהיה בטוח שיקבל פרעון חובו והבי"ד שולחים אחר הלוח
ומבקשים ממנו משכון כנגד מעותיו של המלוה או שולחים את שליח הבי"ד
לבקש מהלוח משכון.

והתבאר שם ולעיל דף קיג. קיד: שאולם מחויב הוא במצות עשה להחזיר
אותו לבעליו העני בזמן שהוא צריך אותו⁷ שנאמר (שם פסוק יג) הָשִׁב תְּשִׁיב
לוֹ אֶת הָעֵבֶט כִּבּוֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְאִם אֵינוֹ מַחְזִיר עוֹבֵר בְּלֹא שְׂנֵאמֵר (שם פסוק
יב) לֹא תִשָּׁבֵב בְּעֵבֶטוֹ.

אע"פ שהמלוה צריך להשיב את המשכון ללווה העני כשהוא צריך את
המשכון, מ"מ יש לו תועלת ממנו – א) שהחוב לא יישמט בשביעית⁸, ב)
שאם הלווה ימות, יוכל לפרוע את חובו מן המשכון, שמשכון לא נחשב
כמטלטלים של יתומים שאינם משועבדים לבעל חוב⁹. ג) שלא יוכל הלוח
לכפור, וגם ימהר לפרוע חובו, כי מתבייש שבכל יום ויום יחזיר לו משכונו¹⁰.
ד) כדי שלא ילוה העני הלוח מאדם נוסף ויתן לו את המשכון¹¹.

⁴ אהבת חסד ח"א פ"ז סעי' א

⁵ ואפשר שעובר אף בלאו של לא תבא וגו' שאולי מה שנותן לו הוא מחמת היראה או מחמת הכושה ולא
מחמת שרוצה לתת לו (נתיב החסד שם ס"ק ד)

⁶ ערוך השולחן שם סעי' ו

⁷ רמב"ם מלוה ולוה פ"ג ה"ה, טור ושו"ע חו"מ סי' צז סעיף טז.

⁸ שהרי המלוה על המשכון אינו משמט (שביעית פ"י).

⁹ ב"מ קטו ע"א, רמב"ם פ"ג ה"ה, מוש"ע סי' צז סימן טז.

¹⁰ תוס' שם ד"ה למה. ובה מתבאר למה הוא חוזר וממשכן את הלוח העני פעם נוספת אחרי שהחזיר אותו
לו לצורך העני הלוח [ועיין בגר"א שהוסיף טעם אחר ועי"ש בבאור הגר"א ס"ק סג שהביא מתוס' שהחזרים
וממשכנים ממנו כדי שלא יוכל לכפור, שהרי אם לא יחזיר בעדים עדיין יוכל לכפור ולומר החזרתי.

¹¹ ראב"ע עה"ת שם בשם גאון. וגם בטעם זה מבואר למה הוא חוזר וממשכן.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ב. אבל אתה נכנס לביתו של ערב

כשבא לגבות¹² מהערב וכן כשהערב¹³ בא לגבות מן הלוח מותר למשכנו שלא על פי בית דין, ומ"מ אין למשכנו כלי אוכל נפש¹⁴. ובערב קבלן אסור¹⁵ ודינו כלוח, ונחלקו הפוסקים אם משאירים לערב כדין סידור שמסדרין¹⁶ לבעל חוב.

ג. אבל אתה נכנס לשכר כתף לשכר חמר לשכר פונדק לשכר דיוקנאות יכול אפילו זקפן עליו במלוה תלמוד לומר משאת מאומה

בחוב שלא מחמת הלואה לא נאמר איסור לא תבא אל ביתו לעבט עבטו.
ולפיכך מותר¹⁷ לפועל להכנס לבית בעל הבית כדי למשכנו עבור שכרו בין שכר עצמו ובין שכר בהמה וכלים או שכר ביתו, אפילו שלא עפ"י בית דין¹⁸. ואם זקפו עליו במלוה אסור.

¹² שו"ע ונו"כ צו יד

¹³ פתחי חושן חלק א פרק יד הערה כח

¹⁴ רמ"א שם

¹⁵ ולפי"ז גם כשהקבלן בא לגבות מן הלוח אסור.

¹⁶ שו"ע ונו"כ שם כט, וכתב בבאה"ט סימן קכט סק"ה בשם הכנה"ג שיכול המוחזק לומר קים לי. ומשמע בשו"ע שבערב קבלן יש דין סידור לכו"ע, שדינו קרוב להיות כלוח, ומסתפק בכנה"ג לשיטה זו בערב סתם שהתנה שיכול לגבות ממי שירצה תחלה, אם דינו כערב קבלן לענין זה, וסיים שמסכרא נראה שדינו כערב. ובמהדו"ב סימן צו מסתפק הכנה"ג בשם הריקאנטי כשהניח המלוה ללוח כדין סידור, אם יכול לתבוע מן הערב, שיכול הערב לומר כל זמן שיש ללוח כלום איני צריך לפרוע. וסיים הכנה"ג דפשיטא ליה שאינו גובה מן הערב, שאין הערב חייב אלא במה שמתחייב הלוח לפרוע. וצ"ע בדבריו, וכי מפני שאין ללוח לפרוע מיקרי אינו חייב.

¹⁷ שו"ע ונו"כ שם יד

¹⁸ ומ"מ משמע שאומן רשאי לעכב הכלי עד שיתן לו שכרו, אבל לא שכיר, וברמ"א (סימן עב סעיף יז) כתב שמלמד רשאי לעכב ספר של בעה"ב שבידו עבור חוב השכירות, ולכאורה משמע שבכל חוב שכירות הדין כן, וצ"ע. ופשוט שכל זה רק לעכב עד שיתברר או ימכרנו עפ"י ב"ד, אבל אינו יכול לעכב בידו לגמרי וליקח לעצמו. ובשו"ע (סימן צו סעיף כט) הביא ב' דיעות אם בחוב שכירות משאירים כדין סידור, עיינן שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ד. אלמנה בין שהיא ענייה בין שהיא עשירה אין ממשכנין אותה שנאמר ולא תחבל בגד אלמנה

כבר התבאר לעיל דף קיג. שהמלוה לאלמנה בין שהיא עשירה ובין שהיא עניה מעות על מנת שתפרע לו לזמן מסוים ולא לקח ממנה משכון כשיגיע הזמן ולא פרעה החוב אסור למלוה לטול ממנה משכון¹⁹ ואפילו על פי ב"ד ועל זה נאמר (דברים כד פסוק יז) וְלֹא תַחְבֵּל בְּגֵד אֶלְמָנָה. ולא דוקא בגד²⁰, אלא כל דבר אסור ליטול ממנה, ואפילו אם אינם כלים שעושים בהם אכל נפש או אפילו אם אינו ממשכנה בביתה אסור. וי"א²¹ שלא אסרה התורה אלא בגדי לבישתה ומצעותיה וכדומה, אבל שאר כלים כגון כוסות של כסף וכיו"ב, (שאינם כלי אכל נפש²²) ראוי למשכן הימנה, וסתימת הפוסקים לא משמע כן²³.

ואם משכן מחזירין ממנו בעל כרחו מיד, ואם תודה לו תשלם, ואם תכפור תשבע²⁴. וי"א²⁵ שאין צריך להחזיר מיד אלא רק בזמן שצריכה להם²⁶.

¹⁹ ועיין מנחת חינוך מצוה תקפג אות יא שכתב גבי לאו דלא תחבול רחים וגוי' (ל"ת רמב) שמסתבר ששיך גם בפחות משה פרוטה כיון שאינו לאו שבממון אלא גזירת הכתוב ואפילו אם החוב הוא פחות משה פרוטה חייב לשלם אלא שאין מוציאים בדינים ויהיה שיך הלאו וא"כ מסתברא שה"ה גם בלאו זה

²⁰ אהבת חסד פ"ז סעי' ו

²¹ כ"כ בגליון רע"א בגליון המשניות הפרק המקבל משלמי הגבורים בשם ריא"ז ב"מ ע"א מדפי הרי"ף אות ב ועיין בנתיב החסד שם שהוכיח מסתימת הפוסקים ומהגמ' שהעיקר לדינא שכל הכלים אסורים וכן משמע מהחינוך מצוה תקצא וז"ל "וחבל בגדיה או בליה או שום דבר" וכ"כ במנחת חינוך שם אות א שכל הכלים אסורים

²² שאם הם כלי אכל נפש בלא"ה אסור משום לאו ד"לא יחבול רחים" וגוי' עיין ל"ת רמב

²³ שם נתיב החסד ס"ק טו

²⁴ רמב"ם מלוה ולוה פ"ג ה"א ביאור הגר"א חו"מ סי' צו ס"ק לד

²⁵ סמ"ע סי' צו ס"ק יד טו עיין ביאור הגר"א שם שזהו דעת הרמב"ן והרשב"א אבל הרמב"ם משמע שמחזיר מיד אבל בסמ"ע דחק ליישב שגם הרמב"ם ס"ל כן

²⁶ ועיין יראים סי' קלו וז"ל "מדאמר ר' שמעון שאם אתה ממשכנה אתה חייב להחזיר לה למדנו דבכלים שהוא חייב להחזירה הכתוב מדבר והיינו ממשכנה שלא בשעת הלואה ובשליח ב"ד דאלו בשעת הלואה אינו חייב להחזיר, כדתנן בהמקבל והזכרנוהו למעלה משכנו בשעת הלואה אינו חייב להחזיר לו. ולמדנו גם בכלים שהיא משתמשת בהן דבני חזרה נינהו, דאי בכלים שאינה משתמשת בהן לאו בני חזרה נינהו"

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

**ה. ולא ירבה לו נשים ... אפילו אחת והיא מסירה את לבו
הרי זה לא ישאנה ... ולא ירבה לו נשים אפילו כאביגיל**

בעת שישב המלך על כסא מלכותו, לא ירבה לו נשים, מפי השמועה למדו שהוא לוקח עד שמונה עשרה נשים בין הנשים ופלגשים הכל שמונה עשרה, וי"א²⁷ ששמונה עשרה הוא מלבד הפילגשים. ואם הוסיף אחת ואפילו כשרה כאביגיל ובעלה, לוקח, ויש לו לגרש ולישא אחרת תחת זו שגרש.

ולא ישא אפילו אשה אחת שמסירה את לבו²⁸. וי"א²⁹ שאילו שאינה מוחזקת בכשרות ויש לחוש שמא תסיר את לבו ה"ז לא ישאנה

**ו. החובל את הריחים עובר משום לא תעשה וחייב משום
שני כלים שנאמר לא יחבל ריחים ורכב**

המלוה³⁰ להבירו מעות על מנת שיפרע לו לזמן מסוים, ולא לקח ממנו משכון, כשיגיע הזמן ולא פרעו אסור³¹ למלוה לטול מהלוה³² בין אם הוא עשיר ובין אם הוא עני³³ ואפילו על פי ב"ד³⁴, כלים שעושים בהם אכל נפש

²⁷ השגת הראב"ד שהקשה זה אי אפשר שהרי היו לדוד שש נשים ופלגשים כשאמר לו נתן הנביא ואוסיפה לך כהנה וכהנה נמצא י"ח חוץ מן הפלגשים הן. ועיי"ש בנו"כ ביישוב דעת הרמב"ם ובס"מ ל"ת שסדר כתב הרמב"ם והמצוה השם"ד היא שהזהיר המלך מהרבות נשים והוא אמרו ית' (שם) לא ירבה לו נשים. וגבול זה שלא יוסיף על שמונה עשרה נשים בכתובה וקידושין. משמע שפילגש אינה מן המנין.

²⁸ מאירי סנהדרין כא. ד"ה המשנה החמישית, וכר"ש ולא נתבאר שם אם לוקח עליה

²⁹ יד רמה סנהדרין שם ועיין מרגליות הים שם

³⁰ אהבת חסד פ"ז סעי' ד ערוך השולחן חו"מ סי' צו סעי' יא

³¹ ואם עשה לא אהני מעשיו וצריך להחזיר הכלים ללוה אפילו שלא הגיע זמן הפרעון (הגהות חכמת שלמה בשו"ע חו"מ סי' צו סעי' יב)

³² ונראה פשוט דאם חבל כלי אוכל נפש שאין בו שוה פרוטה ומ"מ לוקח, כי זה לא הוי לאו שבממון כמו שכתב הרב המגיד בה"ד גבי השבת העבוט, אלא גזירת הכתוב הוא לא מחמת ממון, א"כ אפילו פחות משה פרוטה, דרק גבי ממון הלכה למשה מסיני דבעינן פרוטה. וכן אם החוב פחות משה פרוטה, אף דאינו ממון מ"מ חייב לשלם לו אלא דאין מוציאין בדיינים, ושפיר הוי חבלה כן נראה ברור מנחת חינוך (מצוה תקפג אות יא)

³³ שם נתיב החסד ס"ק יב

³⁴ ואם יורד לגוביינא עיין קצות החושן סי' רג ס"ק ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

ואפילו אם אינו נכנס לביתו אלא לוקח ממנו בשוק אסור³⁵, ועל זה נאמר (דברים כד פסוק ו) לא יִהְיֶה רִיחִים וְרֶכֶב בִּי נֶפֶשׁ הוּא הַבֵּל³⁶. ומי שמשכן כלים רבים שכל אחד מהן עושין בו אוכל נפש חייב על כל כלי וכלי. כגון שימשכן כלי הטחינה וכלי הלישה וכלי עשיית הפת, ואם אבד או נשרף קודם שישביהו לוקה³⁷.

ז. זלא ריחים ורכב בלבד אמרו אלא כל דבר שעושין בו אוכל נפש שנאמר כי נפש הוא חבל

ולא נאסרו אלא כל הכלים שעושין בהם אכל נפש כגון הקערות שלשים בהם, והסירים שמבשלים, בהם וסכין של שחיטה, וכל כלי שמשמש למאכל בצלחות לאכילה, וסכינים, ומזלגות, וכוסות, ואפילו כלים שאין אוכלים מהם ממש אלא שמשמשים להכנת מאכל, או בשביל מאכל, כגון חרמש לקצור, או נפה ותנור שמטלטלים, (בימינו טוסטר אובן או מיקרוגל) וכיו"ב.

אבל כלי אומנות³⁸ אע"ג שעל ידיהם יש לו מה לאכול כמו מספריים של ספרים, או אפילו פרות שחורש בהם, או צמר מכבשים, מותר למשכנם, וכן האוכל עצמו מותר למשכנו. וי"א³⁹ שאם חבל פרות שחורש בהם או כל כלי אומנות שעל ידו מתפרנס חייב.

³⁵ ולדעת הרמב"ם פ"ג ממלוה ולוה ה"ד עובר בזה גם משום לא תבא אל ביתו לעבט עבטו (עיין ל"ת רל"ט) ולדעת תוס' ב"מ ק"ג ע"א ד"ה אימא כשנוטל בשוק אינו עובר משום לא תבא וכו' דבשוק אינו אלא איסור דרבנן אם אינם כלי אוכל נפש

³⁶ "ריחים שם הונח על כלי הטחינה בכלל יהיה כלו כלי אחד או ב' כלים ויותר, כי הנרצה בריחים (לרש"י) הכלי הפועל המרות בדרך כלל, מן וימרחו על השחין (ישעיה לח) (ענין מעיכה פציעה וכתישת) כמו וטחנו בריחים (במדבר יא), ובדרך פרט יקרא הכלי התחתון רחים (דער רייבער) והכלי העליון רכב שהוא רוכב על התחתון (לויפער), כי אעפ"י ששני הכלים מיוחדים למלאכה אחת בשתוף, הנה הוא לוקה על כל אחד משניהם כשחובל אותם או אחד מהם, כי א"א לזה בלא זה ועושה האחד מה שעושה השני ע"כ הוא חובל את נפש בעליו; ומה שנתייחד לתחתון להקרא רחים אעפ"י שכפי הנראה העליון פועל יותר מן התחתון בפעל המרות להיותו בתנועתו ועושה מעשה לא כן התחתון ששוכב במנוחה ואינו פועל כלל במרות כ"א שמעמיד הדבר הנטחן לשיתמרח מן העליון, מ"מ נקרא התחתון רחים מחמת שהוא קבוע תמיד במקומו וניכר ממנו שהוא מוכן לטחינה, אבל העליון במה שהוא כלי המתלטל ולא נתברר מענינו שנעשה לפעל הטחינה ביהוד נקרא רכב שהוא רכוב על התחתון: (הכתב והקבלה עה"ת שם)

³⁷ סה"מ להרמב"ם ל"ת רמב

³⁸ ערוך השלחן שם

³⁹ רמב"ם מלוה ולוה פ"ג ה"ג סמ"ע סי' צז ס"ק טז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ח. חבל ריחים לוקה אחת ורכב לוקה אחת ריחים ורכב לוקה שתיים

חבל כלים הרבה⁴⁰ של אוכל נפש, כגון שחבל עריבה ויורה וסכין חייב על כל כלי וכלי בפני עצמו.

אפילו שני כלים שהן עושין מלאכה אחת⁴¹ חייב עליהן משום שני כלים ולוקה שתיים על שניהם, שנאמר לא יחבל ריחים ורכב לחייב על הריחים בפני עצמו ועל הרכב בפני עצמו כשם שהרכב והריחים מיוחדין שהן שני כלים ומשמשיין מלאכה אחת, וחייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו, כך כל שני כלים אף על פי שמשמשיין מלאכה אחת חייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו, וכן אם חבל צמד בקר החורש לוקה שתיים.

דף קטו:

ט. אבל נא לוקה שתיים... נא ומבושל לוקה שלש משום נא ומשום מבושל ומשום לא תאכלנו כי אם צלי אש... אין לוקין על לאו שבנדרות

אסור⁴² לאכול מבשר הפסח כשהוא נא או כשהוא מבושל, והאוכל כזית נא או מבושל בלילי פסחים לוקה שנאמר (שמות יב פסוק ט) אל תאכלו מן נא ובשל מבושל במים כי אם צלי אש.

⁴⁰ רמב"ם הלכות מלוה ולוה פרק ג הלכה ג

⁴¹ וזה מה שאין צריך לו באור. שהוא כמי שחבל בגד אלמנת ראובן ובגד אלמנת שמעון ובגד אלמנת לוי שהוא עובר על כל בגד ובגד. ואמנם ענין השאלה במי שחבל שני כלים בשניהם יחד ייעשה אוכל נפש ולא יספוק האחד מהם בלתי האחר בעשיית אוכל נפש, אם נאמר אחר שהאוכל אמנם תשלם עשייתו בשניהם יחד הנה שניהם כגון כלי אחד ויהיה חייב משום כלי אחד, או אחר שהם שני כלים חייב על כל אחד בפני עצמו. ובארו לנו שהוא חייב עליהם משום שני כלים אף על פי שבהקבץ שניהם תיעשה המלאכה. כגון ריחים ורכב שלא תיעשה הטחינה באחד משניהם בלתי האחר שהוא אם חבל ריחים ורכב יהיה כמו שחבל עריבה וסכין השחיטה שהם שני כלים כל אחד עומד למלאכתו. וזה הוא ענין אמרם וחייב משום שני כלים. לא שהן שתי מצות. רמב"ם סה"מ שם

⁴² רמב"ם קרבן פסח פרק ח ה"ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

אין לוקין אל לאו שבכללות, ואי זהו לאו שבכללות זה לאו אחד שכולל עניינים הרבה, כגון לא תאכלו על הדם וכן אם נאמר לא תעשה דבר פלוני ופלוני, הואיל ולא ייחד לו לאו לכל אחד ואחד מהן, אין לוקין על כל אחד ואחד, אלא אם כן חלק אותה בלאוין אחרים, או נאמר מפי השמועה שנחלקו.

ביצד כגון אכל נא ומבושל כאחת, אינו לוקה אלא אחת לפי ששניהן נכללות⁴³ בלאו אחד⁴⁴, וי"א⁴⁵ שאין זה לאו שבכללות ולוקה שתיים⁴⁶.

⁴³ וגירסת הרמב"ם דרבא ס"ל שלוקה אחד ואביו ס"ל לוקה שלוש וכמש"כ הרמב"ם בשורש התשיעי " אמרו יתעלה בשה הפסח אל תאכלו ממנו נא ובשל מבושל במים שאנחנו נמנה זה הלאו מצוה אחת (קבה). ולא נמנה לא תאכלו נא מצוה אחת ולא תאכלו מבושל מצוה אחרת אחר שלא ייחד לכל ענין לאו בפני עצמו ולא אמר אל תאכלו ממנו נא ולא בשל מבושל אבל נא בלאו אחד כולל שני עניינים ועסף אחד מהם על האחר. ובשני מפסחים (מא ע"א) אמרו אמר אביו אכל נא לוקה שתיים מבושל לוקה שתיים נא ומבושל לוקה שלש. וזה כי הוא סובר שלוקין על לאו שבכללות וכשאכל נא עבר על שני לאוין אחד מהן אל תאכלו ממנו נא והשני לאו נלקח מכלל לאו כי הוא אמר לא תאכלו אלא עלי וכבר אכלו בלתי עלי. וכשאכלו נא ומבושל לוקה לפי דעתו שלש, אחת על אכלו אותו נא והשנית על אכלו אותו מבושל והשלישית על אכלו אותו בלתי עלי. ואמרו שם על זה. המאמר ורבא אמר אין לוקין על לאו שבכללות איכא דאמרי חדא מיהא לקי כלומר כשאכל נא ומבושל לוקה אחת ואיכא דאמרי חדא נמי לא לקי משום דלא מייחד לאויה בלאו דחסימה. כלומר אמרו יתעלה (ס"פ תצא) לא תחסום שור בדישו שהוא לאו אחד יזהיר מדבר אחד, ואולם זה הלאו המזהיר משני דברים נא ומבושל אין לוקין עליו. וכבר ידעת שכבר התבאר בגמרא סנהדרין (סג ע"א) אין לוקין על לאו שבכללות ולכן מאמר אביו הוא נדחה. והאמת שהוא לוקה אחת בין שאכל נא או מבושל או נא ומבושל אחת בלבד לוקה. ולכן נמנה אמרו יתעלה אל תאכלו ממנו נא ובשל מבושל מצוה אחת".

⁴⁴ רמב"ם שם

⁴⁵ דעת הרמב"ם בהשגות לשורש ט וז"ל בד"ה ועוד ששם "אבל ביאור הענין הזה כולו כך הוא. שהלאוין שבכללות מינים, מהם לחיוב ומהם לפטור. המין הראשון הוא הלאו הכולל דברים רבים אין עניינם וטעם איסורם שוה והכתוב אסרם כולם בלאו אחד ושם אחד. כגון לא תאכלו על הדם שהכניסו בו אוכל מהבהמה קודם שתצא נפשה ואוכל בשר קדשים קודם זריקה וסנהדרין שהרגו את הנפש שאסורין באכילה כל אותו היום וכו' וכגון זה לאו שבכללות הוא ואין לוקין עליו כלל והמין השני הוא לאו אחד הפורט דברים רבים כגון כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו וגו'. לא יבא עמוני ומואבי וגו'. לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב. וכן כיוצא בהן. והנראה מדברי חכמינו באלו שלוקין עליו לדברי הכל ואין לוקין עליו אלא אחת וכו' והמין השלישי הוא לאו יש בו כלל ופרטים בתחלה או בסוף כגון הלאו שפורט נא ומבושל וכולל אל תאכלו כי אם עלי איש וכן כנזיר כולל מכל אשר יצא מגפן היין לא יאכל. ולדברי הכל הפרטים יתירי נינהו ולוקין עליהם על כל אחד ואחד דכיון דכתיב לא תאכלו כי אם עלי איש מפרט בנא ומבושל למה לי שמע מינה ללקות על כל אחד ואחד מן הפרטים"

⁴⁶ ואני מסופק אם היה נא ואח"כ בישלו לשיטת הרמב"ם, דאם אכל נא ומבושל לוקה שתיים דהוי שני שמות, וא"כ בכהאי גונא דהוי נא ואח"כ בישלו, אפשר לא נפקע הלאו דנא, וא"כ הייב שתי מלקיות משום נא ומשום מבושל. וכי תימא אין איסור חל על איסור, זה אינו, דודאי בישול הוי איסור מוסיף, דקודם הבישול היה לו היתר לאכלו כשיצלה כל צרכו על האש ועתה נאסר ולא מהני עלי אח"כ ונאסר לעולם, והוי איסור מוסיף, ואין כאן מקום להאריך בעניני איסור חל על איסור, או דלמא כיון דנתבשל לא הוי נא, וצ"ע. (מנ"ח מצוה ז אות ב)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

- א. אפילו אבר שאינו ראוי לאכילה כשהוא צלוי, כמו גידים וכדומה אסור לאוכלו נא או מבושל⁴⁷, ונראה שאין לוקין עליו⁴⁸.
- ב. אביי אמר לימא אביי דאמר כרב יהודה ורבא דאמר כרב הונא אמר לך רבא אנא דאמרי אפילו כרב יהודה עד כאן לא קאמר רב יהודה התם אלא דכי נפש הוא חבל לא משמע ריחים ורכב הלכך לשאר דברים הוא דאתא אבל הכא כי אם צלי אש למאי אתא שמע מינה ללאו ואביי אמר לך אנא דאמרי אפילו לרב הונא עד כאן לא קאמר רב הונא התם אלא דכי נפש הוא חבל

⁴⁷ וכמש"כ בהעמק דבר שם אל תאכלו ממנו נא. אותו מיבעי משום הכי פי' חז"ל במכילתא ממנו אפילו מקצתו. פי' אפילו אבר שאינו ראוי לאכול צלי כמו גידים וכדומה. ע"ז כתב ממנו אפילו רק בא ממנו אסור בבשול:

⁴⁸ שהרי אינו דרך אכילתו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

